

HALINA WOJCIECHOWSKA-PISKORSKA

BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY

**PRZY WYKONYWANIU PRAC ZWIĄZANYCH
Z NARAŻENIEM NA ZRANIENIA OSTRYMI NARZĘDZIAMI
STOSOWANYMI PRZY UDZIELANIU ŚWIADCZEŃ
ZDROWOTNYCH PRZEZ PODMIOTY WYKONUJĄCE
DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ**

e-book

Halina Wojciechowska-Piskorska

**BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY
PRZY WYKONYWANIU PRAC
ZWIĄZANYCH Z NARAŻENIEM
NA ZRANIENIA OSTRYMI NARZĘDZIAMI
STOSOWANYMI PRZY UDZIELANIU
ŚWIADCZEŃ ZDROWOTNYCH
PRZEZ PODMIOTY WYKONUJĄCE
DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ**

Stan prawny na dzień 27 czerwca 2013 r.

e-book

ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp.k.

Gdańsk 2013

Spis treści

Wprowadzenie	5
Podstawowe wymagania bhp przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem na zranienia ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych	6
1. Podstawowe definicje	6
2. Obowiązki pracodawcy wynikające z rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie bhp przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem na zranienie ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych	7
3. Obowiązki pracowników	11
4. Ryzyko zawodowe.	12
4.1. Protokół oceny stanu zagrożeń i zabezpieczeń bhp dla stanowiska pracy lekarza wykonującego zabiegi medyczne	14
4.2. Zagrożenia czynnikami niebezpiecznymi i szkodliwymi dla zdrowia oraz czynnikami uciążliwymi na stanowiskach pracy lekarzy (specjalności jak wyżej), rodzaje stosowanych zabezpieczeń.	18
4.3. Karta oceny ryzyka zawodowego na stanowisku lekarza obejmująca zagrożenia czynnikami niebezpiecznymi, szkodliwymi dla zdrowia i uciążliwymi oraz sposoby ochrony przed zagrożeniami, szacowanie i wartościowanie ryzyka	19
4.4. Karta oceny ryzyka zawodowego w narażeniu na czynniki biologiczne na stanowisku lekarza wykonującego zabiegi medyczne w oddziałach szpitalnych	24
4.5. Karta oceny ryzyka zawodowego w narażeniu na czynniki biologiczne na stanowisku pielęgniarki w warunkach narażenia na zranienia ostrymi narzędziami (dotyczy pielęgniarki na oddziałach szpitalnych ginekologiczno-położniczych)	33
4.6. Działania profilaktyczne	41
4.7. Zapoznanie pracowników z oceną ryzyka zawodowego	42
4.8. Zalecenia wynikające z oceny ryzyka zawodowego	43
Podsumowanie	45
Wykaz dokumentów niezbędnych w przypadkach zranienia ostrym narzędziem medycznym lub zakłucia	46
Załącznik nr 1 Procedura postępowania w przypadku zranienia ostrym narzędziem medycznym lub zakłucia	47
Załącznik nr 2 Wykaz zranień.	50

Załącznik nr 3	
Raport o bezpieczeństwie i higienie pracy w podmiocie leczniczym w zakresie zranień ostrymi narzędziami przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych . . .	51
Załącznik nr 4	
Procedura zapobiegania zranieniom przy manipulacji odpadami medycznymi	52
Załącznik nr 5	
Instrukcja bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach z ostrymi narzędziami	54
Załącznik nr 6	
Polecenie pracodawcy dotyczące wdrożenia wymagań rozporządzenia z dnia 6 czerwca 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem na zranienie ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych (Dz.U. z 2013 r. poz. 696)	56
Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 czerwca 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem na zranienie ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych (Dz.U. z 2013 r. poz. 696)	58
PRZEPISY PRAWNE.	65
LITERATURA.	66

PUBLIKACJE POWIĄZANE TEMATYCZNIE

4.1. PROTOKÓŁ OCENY STANU ZAGROŻEŃ I ZABEZPIECZEŃ BHP DLA STANOWISKA PRACY LEKARZA WYKONUJĄCEGO ZABIEGI MEDYCZNE

CHARAKTERYSTYKA OCENIANEGO STANOWISKA PRACY

A. Pomieszczenia pracy

Stanowisko pracy pracownika na stanowisku lekarza znajduje się w pomieszczeniu zamkniętym. Pomieszczenie pracy spełnia wymagania bhp pod względem wysokości, powierzchni i kubatury na jednego pracownika, tj. co najmniej 2 m² wolnej powierzchni podłogi, niezajętej przez maszyny, sprzęt oraz 13 m³ wolnej objętości pomieszczenia i 3,30 m w świetle wysokości.

Pomieszczenie oświetlono światłem dziennym i sztucznym.

B. Stanowiska pracy

Zapewniono do każdego stanowiska pracy bezpieczne i dogodne dojście, przy czym jego wysokość na całej długości nie jest mniejsza niż 2 m w świetle.

Zatrudnionych 5 osób w narażeniu na zranienia ostrymi narzędziami.

C. Wykonywane zadania

Lekarze zatrudnieni w narażeniu na ostre narzędzia, mogące powodować zranienia, diagnozują i leczą chorych. Przeprowadzają wywiady i badania, próbując ustalić przyczynę choroby. Przeprowadzają zabiegi medyczne.

D. Urządzenia, sprzęt

Stanowiska pracy lekarzy są wyposażone w następujące urządzenia i sprzęt:

- medyczny sprzęt diagnostyczny (np. ultrasonograf),
- aparatura medyczna i urządzenia do wykonywania zabiegów (np. lancy-trony-diatermie chirurgiczne, laser),
- sprzęt medyczny (narzędzia ręczne medyczne, lampy bakteriobójcze, butle z gazami medycznymi),
- meble (w tym siedziska).

E. Występujące na stanowisku pracy czynniki uciążliwe oraz niebezpieczne i szkodliwe dla zdrowia

Na stanowisku pracy występują:

- **czynniki urazowe**
 - a) ostre narzędzia i ich krawędzie, igły mogące powodować zranienia,

- b) uszkodzone narzędzia ręczne,
- c) gorące powierzchnie, gorąca woda z autoklawów,
- d) pożar i/lub wybuch (w przypadku nieprzestrzegania przepisów przeciwpożarowych)
- **czynniki fizyczne**
 - a) prąd elektryczny,
 - b) promieniowanie ultrafioletowe i laserowe podczas diagnostyki i leczenia,
 - c) nieprawidłowe oświetlenie,
 - d) promieniowanie jonizujące
- **czynniki chemiczne**
 - a) substancje chemiczne zawarte w detergentach, antyseptykach, lekach (toksyczne, żrące, szkodliwe, łatwopalne),
 - b) powodujące alergie, uczulenia – z lateksu pochodzącego z rękawic ochronnych
- **czynniki biologiczne**
 - mikroorganizmy chorobotwórcze, w tym wirus HIV, WZW typ: B i C jako najbardziej szkodliwe.

Ponadto różne bakterie i wirusy wywołujące choroby zakaźne i zaraźliwe.
- **czynniki psychofizyczne**
 - a) wymuszona pozycja ciała (stojąca lub siedząca),
 - b) przemoc i prawne roszczenia niezadowolonych pacjentów powodujące stres psychiczny.

Szczegółowe omówienie czynników środowiska pracy związanych z wykonywanym zawodem oraz ich możliwe skutki dla zdrowia zamieszczono w tabeli w punkcie 4.3.

F. Stosowane środki ochrony indywidualnej i zbiorowej

Wentylacja w pomieszczeniach pracy, jak podano wcześniej, naturalna oraz mechaniczna.

Środki ochrony indywidualnej zgodnie z zakładowym wykazem zawierającym rodzaje środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego dla

lekarzy (tj. fartuch roboczy, obuwie profilaktyczne, rękawice, okulary ochronne, maski, ochrony twarzy).

Należy zaznaczyć, że wszystkie stosowane środki ochrony indywidualnej (fartuch ochronny, rękawice ochronne, okulary ochronne, maski, ochrony twarzy) powinny posiadać certyfikat na znak bezpieczeństwa.

Zabronione jest dopuszczanie pracownika do pracy nieposiadającego środków ochrony indywidualnej przewidzianych do stosowania na określonym stanowisku.

G. Wypadki i choroby zawodowe

Wypadki przy pracy nie wystąpiły.

Choroby zawodowe nie wystąpiły.

Dane dotyczące wypadków odnoszą się do okresu ostatnich 10 lat.

H. Przygotowanie do pracy

Szkolenia bhp – odbyte przez pracowników szkolenia wstępne w formie instruktażu ogólnego i stanowiskowego oraz aktualne okresowe w zakresie bhp, co zostało udokumentowane i przekazane do akt osobowych pracowników. W szczegółowym programie szkoleń bhp nie ujęto w sposób dokładny i wnikliwy zagadnień związanych z czynnikami biologicznymi w oparciu o zaktualizowane i obowiązujące przepisy prawa pracy.

I. Profilaktyczne badania lekarskie aktualne z brakiem przeciwwskazań do pracy na zajmowanych stanowiskach.

J. Ochrona przeciwporażeniowa

Pomiary skuteczności ochrony przeciwporażeniowej przed dotykem bezpośrednim i pośrednim użytkowanych urządzeń i instalacji energetycznych oraz rezystancji izolacji aktualne. Uchybień nie stwierdzono, pomiary z 2011 r.

K. Pomiary środowiskowe z maja 2012 r. wykonane przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Gdańsku ul. Dębinki 4 na stanowiskach pracy w laboratorium analitycznym.

W wyniku pomiarów nie stwierdzono przekroczeń NDS dla etanolu, eteru dwuetylowego i ksyleny oraz NDSCh dla eteru i ksyleny. Stężenia ww. mieszanin i substancji chemicznych były poniżej oznaczalności metody, a współczynnik narażenia złożonego nie został obliczony ze względu na stężenia badanych czynników poniżej oznaczalności metody.

Pomiary promieniowania elektromagnetycznego przy lancetronach wykonane i aktualne.

Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Pomiary natężenia oświetlenia na stanowiskach pracy u pracodawcy w normie.

L. Instrukcje, procedury

Instrukcje bezpiecznej pracy użytkowanych urządzeń udostępniono pracownikom do stałego korzystania.

Ponadto w posiadaniu pracodawcy znajdują się procedury:

- procedura postępowania z materiałami szkodliwymi i niebezpiecznymi, w tym dezynfekcyjnymi,
- procedura postępowania w razie zakłucia lub zranienia sprzętem,
- procedura postępowania w przypadku uwolnienia się prątką gruźlicy do środowiska,
- procedura postępowania z odpadami medycznymi.

M. Rejestry prac w narażeniu na czynniki biologiczne i **rejestry pracowników narażonych** na te czynniki dla grupy 3. i 4. pracodawca posiada.

N. Pozostałe informacje niezbędne do oceny ryzyka zawodowego

Drogi przenoszenia

- powietrzno-kropelkowa,
- powietrzno-pyłowa,
- pozajelitowa (naruszenie ciągłości tkanek),
- przez krew i inne płyny ustrojowe (np. w przypadku zadrapania podczas badania itp.).

O. Narażenie

Dokumentacja znajdująca się w zakładzie pracy podaje stopień narażenia:

- sprawa badań i szkoleń bhp przekazana została do akt osobowych pracownika,
- europejski znak ostrzegający przed czynnikami biologicznymi zamieszczony prawidłowo,
- plan postępowania w razie awarii z użyciem czynnika biologicznego nie został opracowany.

P. Środki ochronne-specjalne stosowane w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne występujące u pracodawcy:

- środki konstrukcyjne i techniczne
 - łatwe do czyszczenia powierzchnie ścian, podłóg, sprzętu,
 - ochrona przed aerozolami i oparami
- środki higieniczne
 - łazienki i przebieralnie,
 - pomieszczenia socjalne,
 - mycie rąk,
 - zakaz spożywania posiłków, picia napojów w miejscu pracy,
 - regularne odkażanie powierzchni stanowiska pracy za pomocą środków dezynfekcyjnych
- środki ochrony indywidualnej
 - podane wyżej
- procedury
 - podane wyżej
- profilaktyka z zakresu medycyny
 - badania profilaktyczne,
 - szczepienia ochronne.

4.2. Zagrożenia czynnikami niebezpiecznymi i szkodliwymi dla zdrowia oraz czynnikami uciążliwymi na stanowiskach pracy lekarzy (specjalności jak wyżej), rodzaje stosowanych zabezpieczeń

Na następnej stronie na kartach oceny ryzyka przedstawiono zagrożenia występujące na stanowiskach pracy lekarzy wykonujących zabiegi medyczne i sposoby zabezpieczeń bhp przed tymi zagrożeniami.

4.3. Karta oceny ryzyka zawodowego na stanowisku lekarza obejmująca zagrożenia czynnikami niebezpiecznymi, szkodliwymi dla zdrowia i uciążliwymi oraz sposoby ochrony przed zagrożeniami, szacowanie i wartościowanie ryzyka

Czynniki urazowe, fizyczne, chemiczne i psychofizyczne, biologiczne

Lp.	Źródło zagrożenia	Zagrożenie	Środki ochrony przed zagrożeniami	Poziom ryzyka	Uwagi
Czynniki niebezpieczne					
1.	Drogi komunikacyjne i ewakuacyjne	Urazy ciała wywołane upadkiem, skaleczeniem	<ol style="list-style-type: none"> Zachowanie szerokości dróg komunikacyjnych, ewakuacyjnych – Tak Oznakowanie miejsc, w których występuje zagrożenie dla pracowników – Tak Zniesienie progów między pomieszczeniami pracy – Tak 	$R = 3 \times 6 \times 1 = 18$ Ryzyko akceptowalne	
2.	Stanowisko pracy (w tym na wysokości)	Urazy wywołane upadkiem, skaleczeniem (w tym z wysokości)	<ol style="list-style-type: none"> Przestrzeganie porządku na stanowisku pracy – Tak Łatwy dostęp do dokumentów – Nie Stosowana drabina z certyfikatem – Tak 	$R = 7 \times 6 \times 0,5 = 21$ Ryzyko małe	
3.	Mokra posadzka, śliska	Urazy wywołane poślizgnięciem, upadkiem, stłuczenia ciała, złamania kości	<ol style="list-style-type: none"> Zapewnienie nieśliskości posadzki (wykładziny antypoślizgowe) – Tak Obuwie ochronne (przeciwślizgowe) – Tak 	$R = 3 \times 6 \times 0,5 = 9$ Ryzyko akceptowalne	
4.	Medyczne narzędzia ręczne z napędem elektrycznym	Porażenie prądem elektrycznym	<ol style="list-style-type: none"> Narzędzia ręczne sprawne technicznie – Tak Osprzęt elektryczny nieuszkodzony – Tak 	$R = 3 \times 6 \times 0,5 = 9$ Ryzyko akceptowalne	